

מאמר הכנה לחנוכה

"אחפש את ירושלים בנרות"

שיעורו השבועי של
הרה"ח ד' שלום מייקוף שליט"א

יו"ל ע"י מכון
"שעדים"
להוצאת שיעורי
הרה"ה ד' שלום מייקוף שליט"א

עימוד:

א.י. - 0583219400

הארות והערות יתקבלו בכרכה

0533-10-7641

לקבלת החוברות השבועיות

N3107641@gmail.com

הודעה משמחת!

בעוד כחודש בס"ד
יצא לאור קונטרס מיוחד
על התורה הזמנית יב תנינא

אחפש את ירושלים בנרות

קיום המצוות, בפרט מצוות הדלקת נרות, הם מעשה של חיפוש והשתוקקות, שהאדם מבקש וכוסף אל האוצרות שנגזו ונעלמו מאיתנו, וכאשר יקיים את המצוות באופן זה, יזכה לחיות חיי עולם הבא בעודו בעולם הזה

הדלקת נרות לזכר הנצחון ◊ כתבו לכם על קרן השור ◊ מהות עולם הבא ◊ חלק לעוה"ב וחלק באלוהי ישראל ◊ מה בצע בגזירת יוון ◊ מפני מה עולם הבא תלוי בקיום המצוות ◊ המצוות הם נרות לחיפוש ◊ מצוות של הדלקת נר ◊ החיפוש והמציאה ◊ אבקשה את שאהבה נפשי ◊ ובמצוותיך תרדוף נפשי ◊ שלהבת הלב עולה מאליה ◊ מלחמת יוון ◊ התרשלות בעבודה ◊ מחץ מתניים קמיו ◊ שני פירושים ב'נר' ◊ שלוש אבידות הן ◊ ג' מצוות בנר כנגד ג' אבידות ◊ עדות שהשכינה שורה בישראל ◊ לאדלקא בוצינין ◊ כעין של מקדש תיקונו ◊ בחנוכה מחזירים גם את האבידות שברה"ר ◊ מהדרין ומהדרין מן המהדרין

ליקו"מ ח"א תורה ערה

דע שכל מצוה ומצוה שעושים, נעשה ממנה נר אחד (עיין זוהר תרומה קפו). וכשנסתלק האדם, אם היא נשמה גדולה שהיא יקרה מאד בעיני השם יתברך, אזי נותנין לה להיות מחפש בגנויא המלכא, שיחפש ויקח לו מה שירצה מנגווי המלך יתברך, וזהו תכלית כל תענוגי עולם הבא, ולחיפוש צריכין נרות, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פסחים י:): 'שחיפוש בנרות', ולמדו מפסוק: "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן", והנרות נעשין מן המצוות כנ"ל, בבחינת: "נר מצוה" (משלי ו). ואצל אלו הנרות, מחפשת הנשמה אחר ההסתלקות בגנויא דמלכא, וזה בחינת "במתים חפשי" 'כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות' (שבת קנא:), 'חפשי', הינו בחינת החיפוש שנעשה מן המצוות, כי המצוות הם נרות שעל ידם החיפוש כנ"ל: אבל יש צדיק שממית עצמו בחייו, וגם בעודו בחיים הוא מחפש בגנויא אכיו.

וצ"ב, מה הרווח בזה שהכתוב מכנה את המצוות בשם 'נרות' שבהם מחפשים את האוצרות, והרי בפשטות זה רק קבלת אוצרות בזכות המצוות, ותו לא, ולמה מכנים את קבלת האוצרות בשם 'חיפוש'.

ונקדים להתבונן בעניין נרות חנוכה, ומזה נבוא בע"ה אל הביאור בדברי רביז"ל.

הדלקת נרות לזכר הנצחון

הנה חז"ל (מסכת סופרים) תיקנו לומר אחר הדלקת נרות חנוכה נוסח הנרות הללו אנו מדליקים על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים' ע"כ, והנה הנסים שנעשו על ידי הכהנים, הם נסי נצחון המלחמה, ולא הנס שנעשה בשמן המנורה, ומובן מזה שהדלקת נרות חנוכה היא לזכר עצם הנצחון במלחמת בני חשמונאי בבני יוון, ויש להתבונן למה תיקנו חז"ל מצוות הדלקת הנר כזכרון לנצחון זה, ומה עניין זה לזה.

כתבו לכם על קרן השור

אבן נקדים להתבונן במהות גלות יוון, דהנה אמרו במדרש (ב"ר ב ד) 'רבי שמעון בן לקיש פתר קריא בגליות, והארץ היתה תהו, זה גלות בבל, ובהו, זה גלות מדי, וחשך, זה גלות יוון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגירותיהן, שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל'. ובמקום אחר (ויק"ר יג ד) אמרו, 'ושם הנקר השלישי חדקל, זו יוון, שהיא חדה וקלה בגירותיה על ישראל,

ואומר להם כתבו על קרן השור שאין לישראל חלק באלהי ישראל'. ועוד אמרו (שם) 'חזה הוית וארו אחרי פנמר (דניאל ז ו), זו יוון, שהיתה מעמדת בגירותיה ואומרת לישראל כתבו על קרן השור שאין לכם חלק לעולם הפא'.

וצ"ב מה הם שתי לשונות אלו שהיו בני יוון אומרים לישראל וגוזרים עליהם שיכתבו על קרן השור, שאין להם חלק באלוהי ישראל, ושאין להם חלק לעולם הבא, ולא מסתבר לומר שהם שתי גזירות שונות, אלא הכל עניין אחד, וצ"ב.

מהות עולם הבא

ונראה לבאר בע"ה שאכן החלק לעוה"ב, הוא החלק באלוהי ישראל, כי עניין עולם הבא של כל אדם ואדם, הוא מה שחוזר אל בית עולמו (קהלת יב) ואל שרשו, ושם מנוחתו כבוד, כי מנוחת האדם היא כאשר חוזר אל מקומו האמיתי ואל אחוזת אבותיו, שהוא שורש נשמתו, אבל בעולם הזה האדם נמצא שלא במקומו, כי הנשמה מלוכשת בתוך גוף, ואי אפשר לקדושת הנשמה להתלבש בשלימות בגוף, וכמ"ש בזוה"ק (רע"מ נשא כג): על פסוק 'ויפח באפיו נשמת חיים' דא איהי דיוקנא דעל בר נש, ורק החלק האחרון של נשמתו נמצאת

העליונות בשלשלת ההשתלשלות שבין עולמות העליונים עולמות האלהות, אל עולמות התחתונים עולמות הנבראים, וכמו שהבאנו שלכן נקרא משה רבינו בשם 'איש האלוהים'.

ועל זה אמרו בגמ' (ברכות ז'). שבעוה"ב צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו השכינה ע"כ, ומה הכוונה 'עטרותיהם בראשיהם', אכן מבואר בדברי רביז"ל ליקו"מ (ח"א תורה כ"א ס"ד) שהכוונה היא שאז יזכו להשיג מה שלא השיגו בעוה"ז, והכוונה היא שיקבלו את החלק העליון של הנשמה שהיא להם לעטרה, וכמו שקיבלו ישראל בהר סיני שני כתרים של הוד (תוס' שבת פח.), אחרי שבהר סיני זכו להיות בבחינת עולם הבא, כי פסק מהם מלאך המוות (ע"ז ה.), וזוהמת חטא אדם הראשון (שבת קמו.), ועל עטרות אלו נאמר 'ונהנין מזיו השכינה', כי היא החלק אלוה ממעל ששורה עליו, והרי נתבאר בזה, ששתי הגזירות של יוון אחת הן, לכתוב על קרן השור 'שאין להם חלק באלוהי ישראל' ו'שאין להם חלק לעולם הבא', כי היינו הך.

מה בצע בגזירת יוון

אמנם עדיין צ"ב מה בצע בזה שגזרו שישראל יכתבו שאין להם חלק לעוה"ב, וכי בני ישראל הם מחליטים

בתוך גופו, וכדברי הזוה"ק (תיקו"ז כז.) שהגוף נקרא בשם נעל של הנשמה, וביארו בספרים, שהכוונה בכינוי זה הוא, שהגוף מלוכש רק על הקצה התחתון של הנשמה כמו נעל שמלוכש על קצהו התחתון של הגוף, אמנם עצמות הנשמה, לא נכנסת כלל בתוך גוף האדם.

ואדם הראשון קודם החטא זכה לעצמות הנשמה ובסיבת החטא נסתלקה מתוכו ונשארה רק חופפת עליו, ומשה רבינו ע"ה זכה לעצמות הנשמה תוך גופו, ובזה יש לבאר מה שנקרא משה רבינו בשם 'איש האלוהים', כי כידוע שהבחינות העליונות של הנשמה הן בחינת אלהות (כמ"ש בע"ח שער הצלם פ"א, ובשער השמות פ"א), אבל זולת משה והצדיקים השייכים לשורש נשמתו, לא זכה שום אדם אל עצמות הנשמה בעוה"ז, רק בהירות נצוצי אור מתנוצצים ממנה על ראש האדם הזוכה אליה.

חלק לעוה"ב וחלק באלוהי ישראל

אבל כיוון שבעולם הבא שבה נשמת האדם ובאה אל שלימותה ומתחברת אל החלקים העליונים שלה וזו היא מנוחתה, נמצא שחלקו בעולם הבא היא ממש חלקו באלוהי ישראל, כי החלקים העליונים של הנשמה, הם הם שרשו בגבהי מרומים, והם הטבעות

והביאור הוא, כי אחרי שנתבאר שהחלק לעוה"ב הוא החלק באלוהי ישראל, והוא החיבור אל שורש נשמתו שבעליונים, הנה זה תלוי בקיום המצוות, כי אף שאין באדם אלא הקצה התחתון של הנשמה, אבל כל אחד זוכה להארת הנשמה לפי מדרגתו ולפום שיעורא דיליה, כמ"ש בזה"ק (זוהר חדש רות סד ע"ג) 'ואי זכי כו' כדין נחתא עליה רבו יתיר מלעילא וכו', אתער עליה מלעילא אתערו קדישא, ושריא עליה דבר נש, וסחרא ליה מכל סטרין, וההוא אתערו דשריא עליה, מאתר עלאה הוא, ומאי שמה נשמה שמה' ע"כ.

המצוות הם נרות לחיפוש

וזה ביאור דברי רביז"ל שהבאנו בתחילת הדברים, מ"ש (ליקו"מ ח"א תורה ערה) שכל מצוה ומצוה שעושיין, נעשה ממנה נר אחד, וכשנסתלק האדם, אם היא נשמה גדולה שהיא יקרה מאד בעיני השם יתברך, אזי נותנין לה להיות מחפש בגנזיא דמלכא, שיחפש ויקח לו מה שירצה מגנזי המלך יתברך, וזהו תכלית כל תענוגי עולם הבא, ולחיפוש צריכין נרות, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פסחים י:): 'שחיפוש בנרות', ולמדו מפסוק: "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן", והנרות נעשיין

וגומרים על עצמם את הדין של עוה"ב, והרי הקב"ה הוא הנותן והוא הלוקח, ומה מועיל שהם יכתבו כך, [ואין לומר שהכוונה היא שגזרו יוונים על ישראל שיכתבו שחלילה אינם מאמינים ולא מצפים לעולם הבא, וכמו שאמרו המינים 'אין עולם אלא אחד' (ברכות נד.)], כי על זה ראוי לכתוב שאין להם 'חלק בעולם הבא', ולא 'חלק לעולם הבא'], וכמו כן צ"ב מה שייך לומר 'שאין להם חלק באלוהי ישראל', דמשמע שלא גזרו עליהם לכתוב שלא יקיימו את המצוות, אלא שיכתבו שאין להם חלק באלוהים, ובפרט אם הכוונה בזה היא גם כן על חלקם בעוה"ב, בוודאי צ"ב וכי זה תלוי בהם.

מפני מה עולם הבא תלוי בקיום המצוות

אמנם נקדים לבאר למה הזכיה שזוכה אדם בעולם הבא, מותנית בתנאי שקיים בעולם הזה את המצוות שנצטווה עליהם, כי אין זה תנאי בעלמא, וגם השכר איננו ששומע בקול המלך ומקבל שכרו מאוצר המלוכה, אלא המצוות בעצמן מביאות את האדם אל חלקו לעולם הבא, ומי שאינו מקיים את המצוות לא שייך במציאות שיתחבר אל שרשו, כי המצוות הם מצוותות אותו ומחברות אותו אל מקומו.

נשמה שאינם שורים בתוכינו עדיין, כי חיפוש בנרות, ועל ידי חיפוש זה נזכה לשוב ולקבלם כמו שהבאנו מהזוה"ק.

מצוות של הדלקת נר

ואחרי שנתבאר לנו שמהות המצווה היא, נר לחפש בו וכלי לקבל בו את האור כי טוב, הרי קל וחומר הדבר באותן מצוות שהם בעצמן מצוות הדלקת הנר, כנרות 'מקדש' 'שבת' ו'חנוכה', שהם נרות לחיפוש, ולמצוא על ידם ובכוחם את כל מה שנאבד מאיתנו מתחילת הבריאה ועד עתה, ומראשית השתלשלות האדם ועד היום שעומד בו, אם מה ששוכח האדם ביציאתו לעולם (כמו שיתבאר להלן), ויותר מן הכל מה שהאדם מאבד בעוונותיו עוד ועוד, וכמו שמבואר בדברי רביז"ל (ליקו"מ תנינא תורה פח) על פסוק 'תאוות רשעים תאבד', שבחטוא אדם בחטאים עוונות ופשעים, נושרים ממנו חלקים מנשמתו וניצוצות קדושה התלויים בו, והם יורדים ליוון מצולה ולתהום רבה, ועל האדם מוטל להרבות במעשים טובים כדי למצוא את כל החלקים שנאבדו ממנו, בגלגול זה ובגלגולים קודמים, והדרך למצוא את כל אלו היא על ידי החיפוש בנרות של מצווה, כי המצוות הם הנרות שמוצאים על ידם את האבידות.

מן המצוות כנ"ל, בבחינת: "נר מצוה" (משלי ו). ואצל אלו הנרות, מחפשת הנשמה אחר ההסתלקות בגנוזיא דמלכא, וזה בחינת "במתים חפשי" 'כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות' (שבת קנא:), 'חפשי', היינו בחינת החיפוש שנעשה מן המצוות, כי המצוות הם נרות שעל ידם החיפוש 'כנ"ל עכ"ל.

וביאור הדברים, כי הנה אמרו בגמ' (פסחים ז:) 'בודקין את החמץ לאור הנר, מנא הני מילי, אמר רב חסדא למדנו מציאה ממציאה ומציאה מחיפוש וחיפוש מנרות ונרות מנר, מציאה ממציאה כתיב הכא (שמות יב יט) 'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם' וכתיב התם (בראשית מד יב) 'ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא', ומציאה מחיפוש דידיה, וחיפוש מנרות דכתיב (צפניה א יב) 'בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות', ונרות מנר דכתיב (משלי כ כז) 'נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן' ע"כ, וממילא גם כאשר נאמר בפסוק 'כי נר מצוה ותורה אור' (משלי ו כג), הרי הכוונה היא כן, שהמטרה והתכלית של המצוות שניתנו לישראל היא לחפש על ידי המצוות את הדברים שנעלמו מאיתנו, ולמצוא דברים אבודים שנאבדו מעימנו, דהיינו את אותם חלקי

החיפוש והמציאה

ואין הכוונה בזה כמו משל, לומר שהמצוות מחברות אותנו אל חלקי הקדושה העליונים, שזה דבר פשוט, ולמה נצטרך למשול לזה בדרך משל שם 'חיפוש', כי אין טעם למשול משל זה, אלא הכוונה היא לחיפוש כפשוטו, שבעשות האדם מצוות, יהיה לבו ונפשו ורוחו וכל מאודו מבקשים את הפנימיות של נפשו ומשתוקקים אל שרשי נשמתו, דהיינו קיום מצוות מתוך הרגשת תשוקה ובקשת קרבת אלוהים, וכיסופים אל מה שנעלם מאיתנו.

ובזה מבואר ומיושב מה שהערנו בדברי רביז"ל בתורה ער"ה, מה הרווח בזה שמכנים את המצוות בתורת 'נרות לחיפוש', ולמה לא די שאומרים בפשטות שנקבל אוצרות עוה"ב בזכות המצוות, אלא זה כדי ללמדינו מה עלינו לעשות בעת קיום המצוות עצמן, שעלינו לעשותן מתוך הרגשה של חיפוש ותשוקה וכיסופים.

ואף שאין האדם יודע מה לחפש ומה לבקש, כי מעולם לא ראה ולא ידע את אותם החלקים העליונים שלו, בכל זאת, בדרך סגולית, החיפוש בנרות של מצווה, ממציאים לו את אותם האבידות והגנוזים, כמו שיתבאר.

דהנה בגמ' (פסחים ז:) מבואר שהחיפוש בנרות ועי"ז מוצא מציאות, כמו שדרשו שם מציאה מחיפוש וחיפוש מנרות, ולכאורה קשה, שהרי מציאה היא דבר שבא בהיסח הדעת (סנהדרין צז:), וגם הפסוקים שהביאו בגמ' שם, 'שאור לא ימצא בבתיכם', 'וימצא הגביע באמתחת בנימין', מתפרשים בדרך של היסח הדעת, כי חמץ בפסח נמצא רק בהיסח דעת, ואצל הגביע אצל בנימין, עשה עצמו האיש, כאילו לא ידע היכן הוא, וכאילו בא בהיסח הדעת, אבל משמעות הגמ' הרי היא שיליף מציאה מחיפוש, שעל ידי החיפוש עצמו מוצאים, וזה לכאורה לא בהיסח הדעת.

אכן כאשר זה מרמז על מציאה רוחניית, הדבר נכון עד מאוד, וכמו שפירשו כת הקודמים (בספר שבט סופר בשם אביו הכת"ס) את דברי הגמ' (מגילה ו:) 'יגעת ומצאת תאמין', שהיגיעה לחוד ומציאה לחוד, אדם יגע במקום אחד ונמצאת לו מציאה בתורה גם במקום אחר ע"כ, ובאמת שהדבר מפורש בגמ' (סנהדרין צט:) 'נפש עמל עמלה לו', שאדם עמל בתורה במקום זה, ותורתו עומלת לו במקום אחר, והכי נמי, כי האדם מחפש ומבקש ודורש, ועל ידי זה מוצא מציאות בהיסח דעת.

אבקשה את שאהבה נפשי

ואמנם במה דברים אמורים כאשר האדם מקיים את המצוות בדרך כזו, של חיפוש מה שגנוז ומה שנאבד ומה שנעלם, ועל דרך דברי רביז"ל (תורה מט א) שכתב בזה"ל: 'כי לפי אור להביות הלב של איש הישראלי, אי אפשר להתגלות מהמדות, כי אור להביותו, הוא עד אין סוף, הינו אין סוף ואין תכלית לתשוקתו' עכ"ל, ועלינו לקיים מה שנאמר (שיה"ש ג ב) 'אקומה נא ואסובכה בעיר ברחובות ובשווקים אבקשה את שאהבה נפשי', ונאמר (שם ב ה) 'סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני', ואמרו במדרש (שיה"ש רבה ב ה) 'סמכוני בְּאֲשֵׁי־שׁוֹת, בְּשִׁפְי אֲשׁוֹת, בְּאֵשׁ שֶׁל מְעֵלָה וּבְאֵשׁ שֶׁל מִטָּה', כלומר שבעת שאנו מדליקים את האש של מטה על גבי הנרות, באותה עת נדלקת בליבנו אש של מטה, אש של השתוקקות, וכנגדה נדלקת למעלה אש בשמי השמים, להשתוקק אלינו כמים הפנים לפנים, כי יש כח בידינו לעורר את האהבה למעלה עד שתחפץ.

ובמצוותיך תרדוף נפשי

ועל כן כאשר ידיו מקיימים את המצוות, לבו הולך ומתגעגע, ושואף ומתאוה להתקרב להשי"ת,

וזהו החיפוש, שמקיים את המצוות מתוך אמונה שיש כח בקיום המצווה להושיע את האדם 'מטיט היון', ככתוב (תהלים קיט) 'טוב טעם ודעת למדני כי במצוותיך האמנתי', ומתוך רדיפה אחרי השי"ת ככתוב (הושע יא י) 'אחרי ה' ילכו כאריה ישאג', ונאמר (שם ו ג) 'ונדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו', ולקיים מה שתיקנו (בסוף שמו"ע, לנוסח אשכנז) 'פתח לבי בתורתך, ובמצוותיך תרדוף נפשי', אחרי מצוותיך לא אמר, אלא 'ובמצוותיך תרדוף נפשי', כי אכן כך ראוי להיות שעצם קיום המצווה נעשית מתוך הרגשה פנימית של רדיפה, ובקשה ושאיפה וכיסופים והשתוקקות, 'כי חולת אהבה אני', ולא שיושב על מי מנוחות ומקיים את המצווה בידי, אלא שבווער בקרבו אהבת ה', ומתגלה בנשמתו מה שמעבר לגוף, עד שאין גופו יכול לסבול, וצועק 'סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני'.

שלהבת הלב עולה מאליה

וביותר יש לקיים עניין זה במצוות שמהותם הדלקת נרות, כנר חנוכה, ולקיים מ"ש במנורת המקדש, 'בהעלותך את הנרות' שתהא השלהבת עולה מאליה, ומבואר בליקו"מ (תורה כא א) שזה רומז על 'שלהבת הלב', ועי'

היה זה, אלא מה שרצו להרבות בישראל חכמה רעה כידוע (כמו שהאריך מהר"ל בספר נר מצווה), וטבעו של החכם שמזגו קר, וע"כ היתה שיטתם לקיים מצוות ה' מתוך המח ולא מתוך הלב, ככתוב (משלי יז טז) 'לקנות חכמה ולב אין', ובזה היו קרובים לאורח מהימנותא, אבל אנו מבקשים בכל יום 'ודבק לבנו במצוותיך', שתהינה המצוות נעשות בדביקות הלב.

ובזה יבואר מה שרצו שיכריזו שאין להם חלק באלוהי ישראל, ו'חלק לעולם הבא', ולפי מה שנתבאר באריכות בעניין החלק לעוה"ב והחלק באלוהי ישראל, נמצא שהכוונה בזה היא, שגזרו שיעבדו את ה' בלי קשר אל חלקי הנשמה העליונים, אלא יעשו מה שיעשו בקטנות המוחין, ועם חלק הנשמה השוכנת בגוף, ותו לא, וזו אכן היתה הגזירה 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך', ובזה מיושב מה שרצו שיכריזו שאין להם חלק בעוה"ב וחלק באלוהי ישראל, והערנו מה בצע בזה, הרי את החלק לעוה"ב הקב"ה קובע אבל עתה נתבאר שהכוונה היא שיכריזו, שאינם מקושרים אל חלקם בעוה"ב ואל חלקם באלוהי ישראל, שהוא החלק העליון של כל נשמה ונשמה, וראוי שהעבודה תהיה מתוך תשוקה לחלקים אלו.

גם בחיי"מ (סי' פג) שהלב נקרא נר, כדאיתא בתיקוני"ז (נא). שנקרא הלב בשם 'נר דלוק'.

ואכן כן נהגו אנ"ש, שהיה הזמן של הדלקת נרות חנוכה, עת רצון לכסוף ולהשתוקק אל מול פני המנורה, בתשוקה עד אין סוף ואין תכלית, ולא בחינם, אלא זה כמו שנתבאר שזה מהות עניין הדלקת נרות, כי החיפוש בנרות.

מלחמת יוון

ואדרבא, כל המלחמה עם בני יוון היתה רק על זה, כי לא גזרו היוונים מתחילה שלא יקיימו את המצוות לגמרי אף שבסוף עשו כן כמבואר בכמה מדרשים, אבל בתחילה היתה התנגדותם לעניין דק, כמבואר מלשון הזוה"ק (זו"ח יתרו) 'וּנְגַה לֹו סָבִיב, דָּא אִיהוּ מְלָכוֹת יוֹן, דְּסִתְרָא לֹוֹן נְגַה, וְלֹא בְּהוּ נְגַה, דְּכִתִּיב בְּהוּ סָבִיב. בְּגִין דְּלִית בְּכָל מְלָכוֹן, דְּאִינוּן קְרָבִין לְאוֹרַח מְהִימְנוּתָא, בְּנוֹתֵיהוּ ע"כ, הרי שמלכות יון קרובים לדרך האמונה, והם כמו נוגה שסביב לקדושה, ולכאורה תמוה איך יתכן לומר כן על מי שגזרו גזירת שמד, וכנראה שגזירות השמד היו רק כתוצאה, אחרי שלא שמעו לקולם, אבל עיקר עניינם לא

את ה' בשעת השמד בסתר, ולא להלחם עם היוונים בלי שום אפשרות לנצחון, אלא שבאמת זה גופא היה הנצחון על יוון, זה שנכנסו בלי חכמה אנושית וחכמה יוונית, אלא מתוך תבערת הלב, והשתוקקות עד אין סוף שבערה בהם אש של מסירות נפש, ולזכר דבר זה תיקנו חז"ל הדלקת נרות של חנוכה, לזכר הנצחון שנעשה בנרות של חיפוש ובאש שבלב, שהיו מבקשים ברחובות ובשווקים, 'אבקשה את שאהבה נפשי', ע"כ תיקנו מצוות הדלקת נרות, כי חיפוש בנרות, אבל עיקר המצווה היא, לקיים את הדלקת הנרות בדרך של 'ובמצוותיך תרדוף נפשי', מתוך הרגשה של חיפוש ובקשה ותשוקה.

שני פירושים ב'נר'

והנה הבאנו מה שאמר רביז"ל שהמצוה היא נר, ככתוב 'נר מצוה', משום שבנר זה אפשר לחפש ולמצוא, אמנם זה מובן אם מפרשים שפירוש נר מצוה, הכוונה היא לנר עם אור, שאפשר לחפש על ידו, ואף כי לפעמים פירוש 'נר' בלשון הקודש הוא הכלי והבזך של האור, אם השעוה אם הכלי עם השמן, אבל הדבר מפורש בגמ' (סוטה כא.) שאמרו על פסוק 'נר מצוה ותורה אור', שתלה הכתוב את המצווה בנר ואת התורה באור, לומר לך מה נר לשעוה אף מצווה מגינה

התרשלות בעבודה

ונבאר יותר בע"ה, כי כעונש על שהתרשלו תחילה בעבודה (עי' ב"ח סי' תרע), ע"כ נגזר עליהם, שלא יהיו רשאים לצאת מהתרשלות זו, ולא יוכלו לקיים את המצוות מתוך אש קודש של תבערת הלב, כאדם המבקש והמחפש אחרי מה שנעלם ואחרי מה שנאבד ואחרי מה שנגנז מאיתנו ומעמינו, שזה מוכיח שיש לנו חלק בעולם הבא בעודינו בעולם הזה, וגם יש לנו חלק באלוהי ישראל, שאנו מחוברים בו כאן בארץ, ומקושרים בו בשלשלת הנשמה, שקשר זה נעשה רק על ידי הנרות שבהם מבקשים ומחפשים את החלקים האחרים.

וע"כ טימאו בני יון דווקא את השמנים שבמקדש, כי כל מצווה שהיא בנרות, עומדת על אפם ועל חמתם, יותר מכל המצוות.

מחץ מתניים קמיו

ובזה יובן למה יצאו בני חשמונאי להלחם עמם באופן כזה שאין בו שום שכל ודעת, שהרי מבואר ברש"י (דברים לב) שהיו י"ג אנשים כנגד רבבות, ועליהם התפלל משה: 'ברך ה' חילו מחץ מתניים קמיו', ולכאורה היה בזה משום איבוד עצמם לדעת, ולמה נכנסו למלחמה זו, היה להם לעבוד

‘ומשה יקח את האהל’, לשון ‘בהילו נרו עלי ראשי’ (איוב כט) והוא היה קירון עור פניו ע”כ, וכבר נתבאר לעיל, שהכתרים והעטרות הללו, הם חלקי הנשמה העליונים של כל אחד, שאותם מקבלים לעוה”ב, כשעתידיים צדיקים לשבת ועטרותיהם בראשיהם.

והשלישי הוא מה שכל אדם מקבל בהיותו במעי אמו, וכשיוצא לאויר העולם ניטל ממנו, כמ”ש בגמ’ (נדה ל:) ‘דרש רבי שמלאי למה הולד דומה במעי אמו וכו’, ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שנאמר (איוב כט ג) ‘בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך וכו’, ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים שנאמר (שם ב) ‘מי יתנני כירחי קדם וכו’, ומלמדין אותו כל התורה כולה וכו’, וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה’ ע”כ, ואין הכוונה שמלמדים אותו רק את כל הספרים של תורה שבכתב ושבעל פה גרידא, כי אם כן נקבה מה היא עושה באותם הירחים, אלא הכוונה היא שזוכה האדם באותם חדשים שהוא במעי אמו, להיות במדרגה השלימה של נשמתו, ולבוא עד תכלית מעלת עצמו, והוא מחובר לחלקים העליונים של נשמת חיים שלו [שהיא בבחינת ‘אמא’ כנודע, וע”כ בהיותו בבטן אמו זוכה להם], ובזה

לשעה, ומה אור לעולם אף תורה מגילה לעולם ע”כ, הרי מפורש שהנר מצווה היא נר עם אור תלוי על גבה, ואם כן יש אפשרות לחפש בנרות של מצווה, את מה שנעלם מאיתנו.

אמנם יש מפרשים (עי’ נפה”ח שער ד פרק ל) שהכוונה בנר מצווה היא, לכלי שמקבל בתוכה את האור, וגם לפי זה נבאר, שהמצוות הם כלים לקבל בתוכם את האור, והכוונה היא, כי אותם חלקי נשמה שנלקחו מאיתנו בירידתינו לעולם הזה, הם עצמם אור, שנאמר (משלי כ כז) ‘נר ה’ נשמת אדם חופש כל חדרי בטן’, והמצוות עושים כלים שנוכל לקבל בתוכם את האור.

שלוש אבידות הן

ואכן מצינו שלושה דברים שנאבדו מבני האדם, וכולם אור, הראשון הוא האור הראשון שהיה האדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, ונגנז בימי בראשית, כי אין הרשעים ראויים לאור זה (חגיגה יב:).

והשני הוא האור שזכינו בו במתן תורה, שהם הכתרים והעטרות, וגם הם נלקחו בחטא העגל, וזכה משה ונטלם, ואמרו בגמ’ (שבת פח.) שזה נלמד ממ”ש שנאמר (שמות לג ו) ‘ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב’ וסמך ליה ‘ומשה יקח את האהל’, ופרש”י,

לבקש את השאור שבעיסה ולבערו, הוא עניין אחר, ואיננו חיוב, כי מי שאין לו חמץ אינו בודק].

כי 'נר חנוכה' הוא כנגד האור הגנוז שנגנז מעימנו, וכמו שמפורש ברוקח (הלכות חנוכה) שמדליקים ל"ו נרות כנגד ל"ו שעות ששימש האור הראשון, ומבואר מזה שנרות החנוכה הם כלים לקבל בתוכם את האור הגנוז, ויש לסמוך לזה אסמכתא ברורה, כי זה אכן פשוטו של מקרא, שנאמר (בראשית ב-ג) 'והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום, ויאמר אלוהים יהי אור', שהאור הראשון שהיו צופים בו מסוף העולם עד סופו, בא כנגד החושך שהיה על פני תהום, שעליו אמרו במדרש (ב"ר ב שהבאנו) 'חושך זו מלכות יוון'.

ו'נר שבת' הוא כנגד הכתרים של אור שנלקחו מאיתנו, כי מפורש בדברי האריז"ל (שעה"כ, קבלת שבת) שאף שאמרו בגמ' שמשה רבינו לקח את אור הכתרים של כל ישראל, אבל הוא מזדרז בכל ע"ש בכניסת שבת, להשיב לכל אחד את הכתרים שלו, ועל זה נאמר 'ישמח משה במתנת חלקו' ע"כ, ונראה שכנגד זה תיקנו חז"ל מצוות 'נר שבת', שיש בו משום כבוד שבת (רש"י שבת כג:, רמב"ם שבת פ"ל), כי זה הכבוד, לגלות ולרמז על הבחינה של

גופא לימוד כלול כל התורה כולה ששייכת לחלקו, והנה מפורש בגמ' זו, שזוכה אז לאור שצופה בו מסוף העולם ועד סופו וזה אם כן ממש כמו באור הגנוז, וזה גם מעין הכתרים שזכו במתן תורה, כמבואר מזה שהביאו בגמ' על שניהם את אותו הכתוב: 'בהילו נרו עלי ראשי', כי גם במעי אמו זוכה לשלימות האור, כי נר מצוה ותורה אור, שזהו אור תורה שמלמדים אותו אז, כמו במתן תורה.

הרי לנו שלשה דברים שנאבדו מאיתנו, וכולם של אור, ועל כן נתן לנו השי"ת את המצוות, לבקש את האור הזה שנגנז ונלקח ונשכח מאיתנו, כי נר מצווה, וכמו שהבאנו שיש מפרשים את הנר מצווה שהוא כלי אל האור, וא"כ מטרת כל המצוות היא לעשות כלים לקבל בהם אור, אור ממש, הוא האור שנעלם מעימנו, וזה גם מובן לפי פשטות העניין של נר מצווה, שהוא נר דלוק, נר שמבקשים ומחפשים עמו, לחפש בנרות אלו את מה שנאבד, כי חיפוש בנרות.

ג' מצוות בנר כנגד ג' אבידות

ויתכן לומר, שכנגד שלושה חלקי אור אלו שנאבדו מעם כל אחד, נתן לנו השי"ת שלוש מצוות בהדלקת נר, 'נר של מקדש', 'נר של שבת', ו'נר של חנוכה', [אבל נר של בדיקת חמץ,

היתה מהנס שנעשה בנר המערבי, אבל למה היתה העדות דווקא מהנס שבנרות, ולא משאר הנסים שבמקדש, ומשמע מזה, שעצם המהות של הנר רומז על דבר זה שהשכינה שורה בישראל, והנס, רק מוסיף ומורה על זה שהקב"ה מסכים אף הוא לזה ושוכן בישראל בצורה נסית למעלה מדרך הטבע.

לאדלקא בוצינין

וביאור הדבר הוא, כי מהות עניין הנר הוא חיבור אור עם השמן דרך הפתילה, וזה באמת מפליא לעשות שקושר רוחני בגשמי (רמ"א או"ח סי' ו ס"א), וזה סימן על הקשר שבין עליונים לתחתונים, וע"כ נאמר (משלי כ כז) 'נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן', כי גם הנשמה היא כמו נר, שתלוי בה הרוחני בגשמי, והיא מקשרת את האדם עד שמי השמים וזיו השכינה, וע"כ מצוות הדלקת נרות במקדש היתה עדות על השראת השכינה בישראל, להראות שיש אפשרות כזאת שהשכינה העליונה תשרה על ראשי עם קודש הגשמיים והגופניים, ונס נר מערבי הראה שאכן לא רק אנחנו אומרים כן, אלא גם הקב"ה מסכים על ידינו.

וזו ביאור מה שמצוי בזה"ק (ע"י זוה"ק פקודי רכה, ויקרא ז.) לקרוא להמשכת השפע אל הספירות בשם 'לאדלקא

הכתרים ששבים על ראש כל אחד, שעל הכתרים הרי נאמר 'בהילו נרו עלי ראשי' (כמו שהבאנו מרש"י שבת פח.).

ו'נרות של מקדש', הם כנגד האור שהיה לכל אדם במעי אמו ונשכח מאתו ביציאתו לאויר העולם, כי שם מלמדים אותו את כל התורה כולה, והרי נאמר (ישעיה ב) 'כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים', ושם נמצא ארון ברית ה' ובו הלוחות והתורה, ואמנם התורה נמצאת בארון ה' שבקודש הקדשים, אבל השפעת התורה לעולם היא באמת מנרות של מקדש, כמבואר בגמ' (ב"ב כה.) 'הרוצה להחכים יודים וסימנך מנורה בדרום', ועל זה היו חלוני המקדש, 'חלוני שקופים אטומים' (מלכים א ו ד), להוציא את אור התורה לחוץ (תנחומא בהעלותך ב.).

עדות שהשכינה שורה בישראל

והנה אמרו בגמ' (שבת כב:) על פסוק 'מחוץ לפרוכת העדות יערוך אותו אהרן' (ויקרא כד ג), וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, מאי עדות אמר רב זו נר מערבי, שנותן בה שמן כמדת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים ע"כ, וע"כ דאף שהעדות

בוצינין' כלומר הדלקת נרות, כי הדלקת נר מורה על הקשר בין עליונים לתחתונים, ובין האור להכלים.

ועניין זה רמז רביז"ל בסוף תורה נד, שדיבר בעניין נר חנוכה, ואמר על זה 'לאמשכא משח רבות קודשא ולאדלקא בוצינין', וזה שייך למה שמבואר שם במאמר, שכל הבריאה כולה, היא רמזים על עלמא דאתי.

ובן האריז"ל (בכוונות חנוכה) מבאר ששם נ"ר כולל בתוכו ג' יחודים, שהם המקשרים את כל העולמות מלמעלה עד למטה.

כעין של מקדש תיקונה

וממילא מובן שגם נרות חנוכה מורים על כך שהשכינה שורה בישראל כי נר חנוכה הוא מעין נרות המקדש, וכמבואר בראשונים (עי' בעה"מ ור"ן שבת כב.). שעל כן אין להשתמש לאורם של נרות חנוכה, דכיוון שהיא זכר לנרות המקדש, עשאוה כשל מקדש שאין משתמשים לאורה, ובוה מבואר מ"ש הראשונים שראוי לשרוף את הנותר ביום השמיני, כדין 'נותר', כעין של מקדש (עי' מנחת שלמה תנינא סי' נח ו ועוד), ובאבודרהם פירש בזה מ"ש (בנוסח הנרות הללו) 'הנרות הללו קודש הם', כי הם כשל מקדש, וא"כ נר חנוכה מורה אף הוא שהשכינה שורה

בישראל, כי גם שם נעשה נס בשמן להודיע שגם הקב"ה אומר כן, שעניין חיבור תחתונים לעליונים הנרמז בנר, בריר שריר וקיים אמת ויציב ונכון, שהרי הקב"ה מעיד על כך בנס אשר נעשה.

והשכינה השורה בישראל, בכח מצוות הנרות, היא היא הבחינה העליונה של כל אחד מישראל בשורשו העליון שהארכנו לבאר, כי השכינה היא שורש כנסת ישראל (עי' שערי אורה סוף שער א), ואותה אנו מבקשים ומחפשים ואליה אנו משתוקקים, ואל אורה אנו כוספים, ובנרות אנו מבקשים אותה, לקיים מ"ש (צפניה א יב) 'אחפש את ירושלים בנרות', [ואף שהפסוק לא לטובה נאמר, אבל נכון הוא בכל אופן, כי את ירושלים מבקשים בנרות], וקדושת ירושלים היא מהשכינה שעליה נאמר (תהלים קלה כא) 'ברוך ה' מציון שוכן ירושלים', ועליה נאמר (ירמיה ל יז) 'ציון היא דורש אין לה', 'מכלל דבעיא דרישה' (ר"ה ל.).

בחנוכה מחזירים גם את האבידות שברה"ד

ויתירה מצוות נרות חנוכה על כל מצוות הדלקת נרות, כי מצוותה להניחה אצל 'רשות הרבים' להאיר כלפי חוץ, בפתח או בחלון, ולכאורה לא מובן, הרי כל אלו

כי יש לכל אדם חלקים מנשמתו שעוד מאמין שיזכה בהם, ומדריגות בעבודת ה' שעוד יש לו תקווה להגיע אליהם, אבל יש דברים אשר לא יאמין שוב מני חושך' (איוב טו כב) ונדמה לו שלעולם לא יצליח לבקוע את המחיצות ההן, ועל זה בא הכח של נר חנוכה, לחפש ולמצוא גם את החלקים והמדריגות ההם, כי כל המושג של יאוש לא שייך במקום של נס חנוכה, כי גם הם שראו שאין להם אלא כדי להדליק יום אחד, היו מתייאשים בדרך הטבע, אבל נעשה להם נס להראות להם, שעל האדם מוטל לעשות את שלו, וה' יגמור בעדו, וכן בעניין המלחמה, שנפלו רבים ביד מעטים, ולמה נכנסו למלחמה, אלא להראות שאין שייך יאוש, כי כאשר האדם עושה את מה שיכול השי"ת מצליח בידו.

מהדרין ומהדרין מן המהדרין

וע"ב תיקנו חז"ל בחנוכה, מידת 'מהדרין' ו'מהדרין' מן המהדרין, מה שלא מצינו בשום מצווה, וזה כי פירוש תיבת 'מהדרין' הוא 'מחזירים', כמו 'הדרי בי', ובזכות המהדרין והמהדרין מן המהדרין, אנו מחזירים לעצמינו את כל מה שאנו צריכים להחזיר.

שמפרסמים להם את הנס, שהם בני ישראל ההולכים בשווקים, הם בעצמם גם כן הדליקו נרות בביתם, ומה צריך לפרסם להם את הנס, הרי היה ראוי יותר להדליק את הנרות כלפי פנים, ולפרסם את הנס באופן של 'נר איש וביתו', אלא שחז"ל תיקנו את הדלקת הנר, באופן שתרמו על חיפוש בנרות, שאנו מבקשים ומחפשים ברשות הרבים.

כי כל חיפוש בנרות הוא כדי למצוא מציאות, כמו שנתבאר, אבל יש מקום אחד שהמציאות אשר מוצאים שם כבר אינם שייכים לבעליהם, כי האבידות הנמצאים שם הם כבר לאחר יאוש, והוא מקום רשות הרבים כמבואר בגמ' (ב"מ כד.), ומבואר שם (ובב"י חו"מ סי' רנט) שנחלקו הדעות האם זה נאמר גם במקום שאין רוב גויים, וע"כ אמרו בגמ' (שבת כא:) שזמן הדלקת נרות חנוכה הוא, עד דכליא ריגלא דתרמודאי, שהם אומה נכריה, ורק הם נמצאים אז ברה"ר, וא"כ אז הרשות הרבים הוא לכל הדעות מקום שהאבידות הם לאחר יאוש, ובכל זאת מדליקים אנו נר חנוכה להאיר ברשות הרבים ולקיים חיפוש ומציאה שם, לחזיר לעצמינו גם את האבידות שלאחר יאוש.

